

KOVÁCSI ANTAL

(Szül. 1820. febr. 16. † 1892. jan. 6.)

Kovácsi Antal f. évi jan. 6-án, rövid betegség után meghalt. Senki se gondolta, hogy halála oly hirtelen következék bé. Azok közé a szerencsés emberek közé tartozott, kik egy bizonyos kort elérve, oly időre látszanak, mintegy biztosítottaknak, mely az embernek minden egyebet juttathat eszébe, csak azt nem, hogy annak a végére gondoljon. Erős testalkat, megedzve nem rendszeres gyakorlat által, hanem valamelys mód által, mely a természethez áll közel; kiváló értelmi tehetőség, fejlesztve sokoldalú, de egybevágó munkásság által: egy mind természeti, mind szellemi tulajdonságaival kiemelkedő alak.

Nehéz viszonyok közt voltak akkor a prot. iskolák, mikor főgymnasiumunkban tanár lett. Egyik kézzel a védelem kardját kellett tartani, a másikkal pedig az iskolát erősíteni. S egyike lesz azoknak, a kik a résen állanak. Mikor pedig nemsokára a szabadság friss szellője kezd lengedezni és az erőt inkább lehet a benső építésre fordítani, nevelői hajlamával és jeles paedagogiai készségével oktatásügyünknek, egyházunk körén kívül is, általános tiszteletet érdemlő vezérférfia, a gyakorlatban, a tanácsteremben és sajtóban, s első sorban folyóiratunkban egyaránt buzgósággal és eredménnyel szolgálva a nevelés és oktatás ügyét.

Jelentékenyen tölti bé hivatalát, mint a vallásközönségnek közgazgatásügyi előadója is, világos észszel, belátással a dolgoknak rendesen természetes kapcsolatait keresve, az ügyeket dolog-intéző természetével valódi odaadással intézve. Nagy tevékenységet fejt ki az egyházi nyugdíj-intézetek létrehozásában, míg másfelől egy másik humanus intézet, a városi nőegyletnek a 60-as évektől kezdve munkás titkára. S mindezeket a munkákat biztos és erős vállakon hordozta.

Még a múlt év őszén az új tanárok beiktatásakor beszédet mond. Egy tömör, paedagogiai essay-nek beillő beszéd volt az. Fájdalom! ez volt hatyudala. Az oszloperős férfi megdőlt, összeomlott egyházunk nagy veszteségére.

Vajha jőnének ő utánna mások, kik közügyünket úgy szolgálják, miként ő, kinek sirján a koszorú nagy szolgálatok és valódi érdemek koszorúja. És a mi könnycseppünk a szeretet könnycseppje.

Dr. BERDE ÁRON

(Szül. 1819. † 1892. január 25.)

Egyházunknak egy más jeles férfit veszítettük el dr. Berde Áron, kolozsvári egyetemi nyug. r. tanár, egyh. főgondnokban. Kor- és tanuló-társa volt Kovácsi Antalnak és vele csaknem egyidejűleg szállt sírba.

Tanári működését kolozsvári főiskolánkban kezdette, mint a vegy-tan és természettan tanára. A magyar tudományosság csak kezdő korát élte, a mit leginkább éreztek azok, a kiknek alkalmuk volt a külföldön látni a természettudományok eléhaladottságát, s összehasonlítást tenni a mi állapotunkkal. Elmaradottságunk a jobbakat munkásságra ösztönzé. Ezek sorába lép Berde, megírva Magyarország éghajlati viszonyait „L é g t ű n e t t a n”-ában, egy ma is érdekes és gyakran idézett munkában, mely e tárgyról az első tudományos mű, s melyért az akademia az ifjú tudóst mindjárt levelező tagjává választotta. Majd Stöckhárdt Vegytanát -- a Chemia iskolája -- dolgozza át magyarra, melyet sok ideig használnak az iskolákban tankönyvül. Természettudományok című lapjával pedig a közönségben igyekszik a természettudományok iránt érdeklődést ébreszteni.

Tudományos készültségét később az egyetemen érvényesíti, mint a Nemzetgazdaságtan tanára. Még elébb a jogakademián s az egyetem megnyílta után az egyetemen e tárgyat adta elé kéziratban maradt munkája szerint. Ezelőtt két évvel egészségének elgyengülése miatt nyugalomba vonult. Az utóbbi időben sokat szenvedett, mig végre a halál attól megváltotta.

A magyar tudományosság benne egy úttörő munkását, egyházunk pedig egyik legjelesebb fiát, büszkeségét gyászolja.